

– den ledende blandt kritikerne – der tog fejl. Selv om anmelderen nok kan tiltræde dette, så kan han ikke tiltræde det med den begrundelse, at Ussing er i overensstemmelse med moderne teori. Lignende argumenter træffes også hos Knud Erik Svendsen. For det første er udtalelserne både fra det 18. årh. og fra Ussing så almenne, at de ikke nødvendigvis er resultatet af en teoribygning, for det andet havde Ussing rimeligvis en anden målsætning end Axel Nielsen og hans lå nærmere vor tids, men derfor behøver den ikke at være mere rigtig. Det er imidlertid vigtigt, at Erling Olsen klargør fornuften i Carl Ussings standpunkter, og at de var udtryk for en overbevisning. Mens det hidtil, f. eks. også i Jens Toftegaards biografier af Ussing og Axel Nielsen i »Biografisk leksikon« nærmest fremstilles, som om Ussings standpunkter var udtryk for dårskab og uvidenhed. Endelig skal det om Erling Olsens bidrag siges, at det er meget klart og pædagogisk velopbygget.

Erik Hoffmeyers behandling af perioden 1931–1960 er som tidligere nævnt ret oversigtspræget. Den er også i endnu højere grad end de foregående Nationalbankhistorie i stedet for almen pengehistorie. Trods dette forekommer alligevel flere væsentlige spørgsmål ubesvarede; dette gælder ikke mindst angående forholdet mellem staten og banken, hvor dog kildematerialet er meget svagt, og hvor hensynet til rimelig diskretion over for et så nyt stof også har kunnet spille ind.

»Dansk pengehistorie« er et væsentligt arbejde, der ofte vil blive benyttet som opslagsværk. Gode registre øger værdien; en fyldig bibliografi ville yderligere have bedret værket.

Vagn Dybdahl

Jens Holmgaard (udg.): *Fæstebonde i Nørre Tulstrup Christen Andersens dagbog 1786–1797*. (Landbohistorisk Selskab, 1969). 186 s.

Christen Andersens dagbog er noget af et fund og dens udgivelse en særdeles påskønnelsesværdig indsats. Christen Andersen var født i 1739 og er et ikke helt ukendt navn – han er biograferet i Rugaards »Fremragende danske bønder før og nu« fra 1871. Netop i Rugaards skildring fremhæves hans skrive- og læsefærdighed, som er det, der først slår læseren af dagbogen, der i øvrigt endnu er i privateje i slægten. Det er ikke en bog med refleksioner over livet, men derimod med et væld af konkrete oplysninger om arbejdet i hus og mark, salg af produkter med priser, ydelse af afgifter, højtidskikke m. m. Udgaven, der er bogstavret og i sproget ikke så lidt dialektpræget, er forsynet med et stort noteapparat; trods dette vil læsningen sikkert kræve en betydelig indsats, hvis man er ukendt med jysk og med arbejdet på landet; men for studiet af periodens landbrugshistorie er den en central kilde.

Vagn Dybdahl

Poul Ib Liebe: *Napoleons danske hjælpetropper. »Auxilliærkorpsset 1813«*. (ZAC, 1968). 94 s.

På den ene side: tapper, dristig, fortrinlig holdning osv., på den anden side: barbarisk, vilde krig og slet ledelse. Dette er melodien, når først de danske styrker skildres og dernæst de allierede. Til dette kan føjes, at fremstillingen, der bygger på den trykte litteratur, koncentrerer sig om enkeltfægtninger og skildrer begivenhederne kronologisk. Herved forsvinder ethvert overblik over udviklingen; til dette bidrager yderligere et væld af